

અવકાશી કાટમાળનું વધતું પ્રમાણ: એક નવી સમસ્યા

હાલમાં એવા અહેવાલ આવ્યા છે કે ચીને અવકાશી કચરા પર નજર રાખવા અને ચોવીસેય કલાક તમામ ઓર્બિટમાં લક્ષ્યોનું સતત નિરીક્ષણ કરવા માટે તેના પ્રથમ વ્યાવસાયિક સેટેલાઈટ નેટવર્કની તૈનાતી શરૂ કરી દીધી છે, અને આ સાથે ૪ અવકાશી કચરા કે કાટમાળનો મુદ્દો ફરી ચર્ચામાં આવ્યો છે. ૧૯૫૦ના દાયકામાં અવકાશ યુગના પ્રારંભથી લઈને અત્યાર સુધીમાં, આપણે હજારો રોકેટ લોન્ચ કર્યા છે અને તેથી પણ વધુ ઉપગ્રહોને ભ્રમણકક્ષામાં મોકલ્યા છે.તેમાંના ઘણા હજુ પણ ત્યાં કાટમાળ અવસ્થામાં છે, અને જેમ જેમ આપણે વધુ રોકેટ લોન્ચ કરી રહ્યા છીએ,તેમ તેમ અવકાશમાં અણકામાળનું જોખમ સતત વધી

ફૂલનું ઊગવું

એક કચરાના ટગલા પર એક નાનકડો છોડ ઊગી નીકળ્યો. થોડા સમય પછી તે છોડ મોટો થવા લાગ્યો અને તેના પર એક સુંદર ફૂલ ખીલ્યું. તે ફૂલમાંથી મનમોહક સુગંધ પ્રસરી રહી હતી.
આ કચરાના ટગલામાં કામ કરતા એક સફાઈ કર્મચારી સાથે તેનો નાનો દીકરો પણ હતો. તેની નજર તે ફૂલ પર પડી. તેણે પોતાના પપ્પાને ફૂલ ખતાવતાં કહ્યું, “પપ્પા, જુઓ તો! દૂર પેલા કચરાના ટગલા પર ફૂલ ખીલ્યું છે. શું આ ફૂલમાંથી પણ આ કચરા જેવી દુર્ગંધ આવતી હશે?” તેના પપ્પા તેને તેડીને ફૂલ પાસે લઈ ગયા. તેમણે તે ફૂલ તોડીને તેના હાથમાં આપ્યું. નાનકડા દીકરાએ તરત જ ફૂલને પોતાના નાક પાસે લઈ જઈને સૂંઘ્યું. તેને લાગતું હતું કે ફૂલમાંથી કચરાની વાસ આવશે, પરંતુ ફૂલમાંથી તો એકદમ મીઠી સુગંધ આવી રહી હતી. થોડીવાર માટે તો તે એ સુગંધમાં ખોવાઈ ગયો. પછી તેણે પોતાના પપ્પાને પૂછ્યું, “પપ્પા, આ ફૂલમાંથી તો કેટલી સરસ સુગંધ આવે છે!” તેના સફાઈ કર્મચારી પપ્પાએ કહ્યું, “દીકરા, આ ફૂલનું કામ સુગંધ ફેલાવવાનું છે અને તે પોતાનું કામ નિષ્ઠાથી કરી રહ્યું છે. ફૂલ ક્યારેય ફરિયાદ કરતું નથી કે તેને કેવી માટીમાં ઊગાડવામાં આવ્યું છે. તે તો બસ ઊગે છે, ખીલે છે અને પોતાની સુગંધ ફેલાવે છે. અહીં તો આ ફૂલ કચરાના ટગલામાંથી પોષણ મેળવીને ઊગેલા છોડ પર ખીલ્યું છે, છતાં તે માત્ર સુગંધ ૪ ફેલાવે છે. તેણે પોતાની પરિસ્થિતિ અંગે કોઈ ફરિયાદ કરી નથી. તું પણ જીવનમાં આવું ૪ કરજે.” નાના છોકરાએ કહ્યું, “પપ્પા, હું કંઈ ફૂલ થોડો છું કે આવી રીતે ખીલીને સુગંધ ફેલાવું?” સફાઈ કર્મચારીએ પોતાના દીકરાને ઊંચકીને પ્રેમથી સમજાવ્યું, “દીકરા, તારો જન્મ ભલે મારા જેવા સફાઈ કર્મચારીના ઘરે થયો છે, પરંતુ તું જીવનમાં ક્યાંયેય કોઈ ફરિયાદ કર્યા વિના આગળ વધજે. મન લગાવીને ભણજે અને ભણી-ગણીને પોતાના જીવનને સુખ, સફળતા અને ખુશીની સુગંધથી મહેકાવજે.” નાનકડા દીકરાએ હસતા-હસતાં હા પાડી. આપણે પણ ફૂલ જેવા બનીએ. ઈશ્વરે આપણને જે કોઈપણ સ્થિતિમાં અને સંજોગોમાં રાખ્યા હોય, તેની ફરિયાદ કર્યા વિના દૈત્ક પરિસ્થિતિમાં હસતા રહીએ, મહેનત કરતા રહીએ અને ભક્તિ તથા સેવાને જીવનમાં સ્થાન આપીને પોતાના તેમજ અન્યના જીવનમાં પ્રેમ, આનંદ અને સુવાસ ફેલાવીએ.

દેશમાં સૌથી વધુ યુવાનો છે પણ સમાજ અને શાસનમાં યુવાનો ક્યાં છે?

શિક્ષાવ્યવસ્થા સંપૂર્ણપણે પડી છે. વ્યાવસાયિક શિક્ષણનું બજાર અને શિક્ષણનો વ્યવસાય બંને મોટા થયા છે. લાખો રૂપિયાની ફી ભરીને યુવાનો શિક્ષણ મેળવે છે. પરંતુ ત્યારબાદ તે ડિગ્રી દ્વારા રોજગારી મળતી નથી અને જો રોજગારી મળે છે તો તેમાં યોગ્ય વેતન મળતું નથી. લાખોની ફી ભરીને ભણ્યા પછી પણ પગાર માત્ર થોડા હજાર રૂપિયાનો મળે છે. દિવસના પૂરાં હજાર રૂપિયા પિણ મળત નથી! દેશમાં સરકારી નોકરિયાતોને દર છ મહિને મોંઘવારી ભથ્થામાં વધારો થાય છે. એટલો વધારો છે તો ખાનગી ક્ષેત્રમાં પગારમાં પણ થતો નથી! એટલે આપણે આ કોલમમાં અનેકવાર લખી ગયા છીએ કે સરકાર જે ખાનગી ક્ષેત્રમાં યોગ્ય વેતન માટેના કાયદા નહીં કરે તો દેશમાં વ્યાપક આર્થિક અરાજકતા ફેલાશે અને આર્થિક અસમાનતા, શોષણ તથા અન્ય અનેક પ્રશ્નો અને આંદોલનો ઊભા થશે. વર્તમાનમાં મેડિકલ

રહ્યું છે. જેટલા સમયથી માણસ અવકાશમાં સંશોધનો કરી રહ્યો છે, તેટલા ૪ સમયથી આપણે ત્યાં થોડો કચરો પણ ભેગો કરી રહ્યા છીએ. આપણા ગ્રહની પરિસ્થિતિ કરી રહેલા હજારો નિષ્ક્રિય ઉપગ્રહો અને રોકેટોના ટુકડાઓ અવકાશમાં તરતા રહે છે. આ ભવિષ્યમાં મોટી સમસ્યા બની શકે છે. અવકાશી કચરો, અથવા સ્પેસ ડેબ્રિસ, એ માનવ નિર્મિત સાધનો અથવા મશીનરીના ટુકડા છે જે અવકાશમાં રહી ગયા છે. તેમાં ખરાબ થઈ ગયેલા કે મિશન પૂરું થયા પછી ભ્રમણકક્ષામાં છોડી દેવાયેલા મોટા નિષ્ક્રિય ઉપગ્રહોથી લઈને રોકેટમાંથી ખરી પડેલા રંગના પોપડા કે ધાતુના નાના ટુકડાઓનો

સમાવેશ થાય છે. માણસે પેદા કરેલો કેટલોક કચરો તો ચંદ્ર પર પણ છે!

હાલમાં પૃથ્વીની ભ્રમણકક્ષામાં લગભગ ૨,૦૦૦ સક્રિય ઉપગ્રહો કાર્યરત છે, પરંતુ તેની સાથે ૩,૦૦૦ જેટલા નિષ્ક્રિય(મૃત) ઉપગ્રહો પણ અવકાશમાં રપડી રહ્યા છે. આ ઉપરાંત, ૧૦ સેન્ટીમીટરથી મોટા કચરાના લગભગ હજારો ટુકડાઓ અને લાખો નાના ટુકડાઓ છે, જે જો કોઈ ઉપગ્રહ સાથે અથડાય તો અત્યંત વિનાશ સાબિત થઈ શકે છે. તમામ અવકાશી કચરો આપણા દ્વારા પૃથ્વી પરથી લોન્ચ કરવામાં આવેલા પદાર્થોનું પરિણામ છે, અને તે વાતાવરણમાં પુન:પ્રવેશ ન કરે ત્યાં સુધી ભ્રમણકક્ષામાં રહે છે. કેટલાક સો કિલોમીટરની નીચલી ભ્રમણકક્ષામાં રહેલી વસ્તુઓ ઝડપથી પાછી આવી શકે છે. તે થોડા વર્ષોમાં વાતાવરણમાં પુન:પ્રવેશ કરે છે અને મોટાભાગે બળીને નાશ પામે છે - તેથી તે જમીન સુધી પહોંચતી નથી. પરંતુ ૩૬,૦૦૦ કિલોમીટરની ઊંચાઈએ

છોડવામાં આવેલા ઉપગ્રહો કે ડેબ્રિસ - જ્યાં સંચાર અને હવામાન ઉપગ્રહોને ભૂ-સ્થિર ભ્રમણકક્ષામાં મૂકવામાં આવે છે - તે સેંકડો અથવા હજારો વર્ષો સુધી પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા કરતા રહી શકે છે. ૧૯૫૭માં અવકાશ યુગની શરૂઆતથી અત્યાર સુધીમાં ૫,૦૦૦થી વધુ રોકેટ લોન્ચ દ્વારા ઉપગ્રહોને ભ્રમણકક્ષામાં સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે. જ્યારે બે ઉપગ્રહો એકબીજા સાથે અથડાય છે, ત્યારે તે તૂટીને હજારો નવા ટુકડાઓમાં વહેંચાઈ જાય છે, જે નવો કચરો ઉત્પન્ન કરે છે. જો કે આતું ઓછું બને છે. આ કચરાથી સૌથી મોટું જોખમ ભ્રમણકક્ષામાં રહેલા અન્ય સક્રિય ઉપગ્રહોને છે.આ ઉપગ્રહો સામેથી આવતા અવકાશી કચરા સાથે અથડાવાથી અને નુકસાન કે વિનાશ પામવાથી બચવા માટે પોતાનો માર્ગ બદલવો પડે છે. તમામ ઉપગ્રહો મળીને, દર વર્ષે અથડામણ ટાળવા માટે સેંકડો વાર આવવા દાવપેચ કરવામાં આવે છે, જેમાં આંતરરાષ્ટ્રીય

સ્પેસ સ્ટેશન(ISS) પણ સામેલ છે, જ્યાં વારાફરતી થોડાક અવકાશયાત્રીઓ રહે છે. સદભાગ્યે, અથડામણની ઘટનાઓ બહુ ઓછી બને છે: માર્ચ ૨૦૨૧ માં એક ચીની ઉપગ્રહ અથડામણ બાદ તૂટી ગયો હતો. તે પહેલાં, અવકાશી કચરા સાથે અથડાઈને નષ્ટ થયેલો છેલ્લો ઉપગ્રહ ૨૦૦૮માં હતો.

સંયુક્ત રાષ્ટ્રો(UN)ની વિનંતી છે કે તમામ કંપનીઓ તેમના મિશનના અંત પછી ૨૫ વર્ષની અંદર તેમના ઉપગ્રહોને ભ્રમણકક્ષામાંથી હટાવી લે. પરંતુ આ નિયમ લાગુ કરવો મુશ્કેલ છે, કારણ કે ઉપગ્રહો ઘણીવાર અચાનક ખરાબ થઈ જતા હોય છે. આ સમસ્યા ઉકેલવા માટે, વિશ્વની કેટલીક કંપનીઓ અનોખા ઉપાયો લઈને આવી છે. તેમાં નિષ્ક્રિય ઉપગ્રહોને ભ્રમણકક્ષામાંથી હટાવીને પૃથ્વીના વાતાવરણમાં પાછા ખેંચવાનો સમાવેશ થાય છે, જ્યાં તે બળીને નાશ પામશે. આ માટે ઉપગ્રહને પકડવા માટે હાર્પૂન (ભાલા જેવા સાધન)નો ઉપયોગ

થોમાસું દર વર્ષે એ જ સવાલ પૂછે છે

એ. ખાડીઓ અને કુંદરતી વરસાદી નાળાઓની બંને બાજુ અનિયંત્રિત બાંધકામ થતાં તેમનો કુંદરતી પ્રવાહ અટકી ગયો છે. મ્યુનિસિપલ તંત્ર પણ સ્વીકારે છે કે ખાડીઓ પર થયેલા વિકાસે પાણીનો માર્ગ બંધ કર્યો છે અને તેથી દર વર્ષે પૂર જેવી સ્થિતિ સર્જાય છે.

વડોદરામાં વિશ્વામિત્રી નદીનો અભ્યાસ તો વધુ ચિંતાજનક ચિત્ર રજૂ કરે છે. ગુજરાત રાજ્ય માનવ અધિકાર આયોગની વિશ્વામિત્રી સમિતિના અહેવાલમાં સ્પષ્ટ નોંધાયું છે કે નદીના

કહેવાની વાત
નેહા શાહ
વૈજ્ઞાનિકો વર્ષોથી ચેતવણી આપી રહ્યા છે કે વરસાદ હવે પહેલાંની જેમ સમાનરીતે નહીં વરસે; થોડા કલાકોમાં મહિના જેટલો વરસાદ પડવાની ઘટનાઓ વધશે
બહારના 20થી 50 કિ.મી.ના વિસ્તારમાં તો 91 ટકા જેટલો વિકાસ થયો છે! આ વિકાસનો મોટો ભાગ ભૂગર્ભ જળ રિચાર્જ ઝોન પર થયો છે. તળાવો પુરાઈ ગયા, કુંદરતી જળમાર્ગો નાશ પામ્યા અને વરસાદી પાણી માટેની જમીન કાંકીટમાં ફેરવાઈ ગઈ. આટલું જ નહીં, વરસાદ પહેલાં કોપરેશને જે સ્થળોને ‘ફ્લડ-ફી’ જાહેર કર્યા હતા, તેમાંથી લગભગ 90 ટકા સ્થળો ફરી પાણીમાં ગરકાવ થઈ ગયા. એટલે પ્રશ્ન વરસાદનો ઓછો અને આયોજનનો વધુ કેમ સૌથી ગંભી વસાહતોથી લઈને અમદાવાદના બોપલ અને શેલા જેવા કરોડોની મિલકત ધરાવતા વિસ્તારો પણ પાણીમાં ગરકાવ થઈ જાય છે?
પૂરપ્રદેશમાં બાંધકામનો કાટમાળ, ઘન કચરો, ગેરકાયદે દબાણો, વેટલેન્ડ્સનો નાશ અને નદીના કુંદરતી પ્રવાહમાં કરાયેલા હસ્તક્ષેપને કારણે નદીની વરસાદી પાણી વહન કરવાની ક્ષમતા સતત ઘટી રહી છે. આપણે શહેરને એક જીવંત એકમ તરીકે નહીં, પરંતુ પ્લોટોના સમૂહ તરીકે વિકસાવ્યું છે. એક ટાઉન પ્લાનિંગ સ્કીમ મંજૂર થાય છે, પરંતુ આપા શહેરના જળપ્રવાહ પર તેની શું અસર પડશે તેનો વિચાર થતો નથી. એક વિસ્તારમાં રસ્તો ઊંચો કરવામાં આવે કે નવું બાંધકામ કરવામાં આવે તો ત્યાંનું પાણી ક્યાં જશે, તેની ગણતરી શહેરી આયોજનમાં દેખાતી નથી. આખરે શહેરના

આયોજનનો માસ્ટર પ્લાન ક્યાં છે? ડ્રેનેજ માસ્ટર પ્લાન ક્યાં છે? વરસાદી પાણીના કુંદરતી માર્ગોનું નકશાંકન ક્યાં છે? વરસાદના પાણીના સંચયને શહેરના આયોજનનો ફરજિયાત ભાગ કેમ બનાવવામાં આવ્યો નથી? જ્યાં સુધી શહેરનું આયોજન સમગ્ર જળપ્રવાહને ધ્યાનમાં રાખીને નહીં થાય, કુંદરતી જળમાર્ગો અને પૂરપ્રદેશને બચાવવામાં નહીં આવે અને વિકાસ કરતાં પહેલાં પાણી માટે જગ્યા છોડવાની સંસ્કૃતિ વિકસશે નહીં, ત્યાં સુધી ગુજરાતનાં શહેરો દર ચોમાસે રૂબતાં રહેશે – અને પછી દોષ વરસાદને આપતા રહીશું.

દુ:ખની વાત એ છે કે વરસાદ ઊતરી જશે, પાણી ઓસરશે અને થોડા અઠવાડિયામાં ફરી રિયલ એસ્ટેટના નકશા મંજૂર થવા લાગશે. ફરી કોઈ તળાવ ભરાશે, ફરી કોઈ નાળો સાંકડો થશે, ફરી કોઈ પૂરપ્રદેશ પર બાંધકામ થશે. આ માત્ર આયોજનનો અભાવ નથી, પરંતુ શહેરી વિકાસના રાજકીય અર્થતંત્રનું પ્રતિબિંબ પણ છે. જમીન ખાનગી રોકાણનું સાધન બની ગઈ છે, જેમાંથી કરોડોનો નફો કમાઈ શકાય છે. એટલે જ્યાં જમીન ખાલી દેખાઈ ત્યાં કોઈ વિકાસની યોજના આવી ગઈ! બિહારો એમાંથી નફો કમાય, જ્યારે એની કિંમત સામાન્ય નાગરિકો પાણીમાં ગરકાવ થયેલા ઘરો અને નષ્ટ થયેલી રોજીરોટીના રૂપમાં ચૂકવે છે. શહેરી વિકાસમાં જ્યાં સુધી પર્યાવરણીય સુરક્ષાને પ્રાથમિકતા આપવામાં નહીં આવે, ત્યાં સુધી દર ચોમાસે આવી માનવસર્જિત આપત્તિઓ ફરી સર્જતી રહેપિં. પછી આવતા ચોમાસે આપણે ફરી એ જ ફરિયાદ કરીશું કે શહેર રૂબી ગયું!.

- આ લેખમાં પ્રગટ થયેલાં ચિત્રાણે લેખકનાં પોતાના છે.

વિદ્યાર્થીઓને લૂંટે, વેપારનો રાવણ ભેળસેળ કરે, સત્તાનો રાવણ જનતાના પૈસા ખાય!

હોય છે!આપણે સૌ જાણીએ છીએ, પણ ધીરજ રાખી શકતા નથી.લગભગ રાહ જોવી કોઈને ખબર નથી કે ગમતી નથી અને જ્યારે રાહ જોવી પડે ત્યારે અધીરાઈ નથી છલકે છે. શ્રદ્ધાંજલી સભામાં બોલાય છે,બે મિનિટનું મોન પાળીશું,પણ મોન વધુમાં વધુ 50 સેકન્ડ અને બો છામાં ઓછું 28 સેકન્ડ પળાય છે. મૃત્યુ પામેલ વ્યક્તિને સ્મશાને લઈ જવામાં પણ અધીરાઈ દેખાય છે. કોણ બાકી છે? ક્યારે કાઢી જવાના? કેટલી વાર? જેવા અનેક પ્રશ્નો પુછાય છે. કોઈને ધીરજ નથી. ટ્રાફિક હોય, રેડ સિગ્નલ હોય ત્યારે વાહન ચાલકો કેટલા અધીરા બને છે. જ્યાં ધીરજ ધરી ઊભા જ રહેવાનું છે. પરિસ્થિતિ નિયંત્રણમાં જ નથી ત્યાં પણ જોર જોરથી હોર્નોનો અવાજ! દરેકે પહેલા જવું છે. રેડ સિગ્નલમાંથી ગ્રીન સિગ્નલ થવામાં સરેરાશ 6 થી 8 સેકન્ડ પહેલા જ વાહન ચાલકો વાહન હંકારી મૂકે છે, પરિણામે કોસ રોડ પર ટ્રાફિકજામ કે અકસ્માત થિયેટર પર, રેલ્વેસ્ટેશન, બસસ્ટેશન, માર્કેટમાં, શાળા છૂટે ત્યારે,વિશ્રાંતિમાં ધક્કામુક્કી અને ધીરજનો અભાવ જ દેખાય છે. આપણે એક એવા ઉન્મત્ત સમાજમાં રહીએ છીએ જ્યાં બધું તાત્કાલિક જોઈએ છે. ધીરજ શાંત અને સૂક્ષ્મ હોય છે. ધીરજ ગુમાવવાથી સરવારે નુકસાન સિવાય કંઈ જ હાથ લાગતું નથી. આપણા સૌમાં ધીરજનો ગુણ ખોવાયો હોય એવું નથી લાગતું!

સુરત - અરુણ પંચ્યા
સમાજ, સરકાર કે શિક્ષક -જવાબદાર કોણ?
શિક્ષણ એ વ્યક્તિ, સમાજ અને રાષ્ટ્રના સર્વાંગી વિકાસનું સૌથી શક્તિશાળી સાધન છે. કોઈપણ દેશનો વિકાસ તેની શિક્ષણ વ્યવસ્થાની ગુણવત્તા પર આધાર રાખે છે. નીતિ આયોગ દ્વારા રજૂ કરાયેલા તાજેતરના અહેવાલમાં ભારતના શિક્ષણ ક્ષેત્રે થયેલી પ્રગતિની સાથે કેટલીક ખામીઓ અને પડકારો પણ ઉજાગર થયા છે. -શિક્ષણની ગુણવત્તામાં અસમાનતા -નૂનભૂત ભાષા અને ગણિતીય કૌશલ્યોમાં નબળું પ્રદર્શન -શિક્ષકોની અછત -શાળા છોડાર વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યા -ગ્રામ્ય અને શહેરી વિસ્તારો વચ્ચેનું શૈક્ષણિક અંતર અહેવાલ મુજબ દેશમાં શિક્ષણનો વ્યાપ વધ્યો છે, પરંતુ ગુણવત્તા સમાનતા અને પરિણામલક્ષી શિક્ષણના ક્ષેત્રેમા ઝાઝો બદલાવ જોવા મળ્યો નથી. નીતિ આયોગના ‘School Education System in India ’ અહેવાલ મુજબ મોટી સંખ્યામાં વિદ્યાર્થીઓ ભણતું હજીને જ રહ્યો છે. WHOના આંકડા પોતાના ધોરણ પ્રમાણે વાંચી, લખી અને સરળ ગણિત કરી શકતા નથી. આ શું બતાવે છે? -પ્રાથમિક શિક્ષણ ખાળે ગયું છે શિક્ષણનો પાયો નબળો હોવાથી આગળના ધોરણોમાં વિજ્ઞાન, સામાજિક વિજ્ઞાન અને અન્ય વિષયો સમજવામાં મુશ્કેલી પડે છે. દેશના વિકાસનો પાયો એ શિક્ષણ છે અને શિક્ષણ જો નબળું અને ગુણવત્તા રહીશું હશે તો આપણ કયા વિકસિત ભારતની વાત કરીએ. તેથી શિક્ષણની ગુણવત્તામાં સુધારો કરવો એ રાષ્ટ્રીય વિકાસ માટે તાતી અનિવાર્યતા છે. થાય છે. પરિવારના સભ્યો નીતિએ ઘડાય છે, યોજનાઓ ઘડાય છે, બજેટ ફાળવાઈ છે પણ પરિણામ ?

અંકલેશ્વર - કવિતા રાઠવા
રાવણ થયું સહેલું નથી
રાવણનું નામ લેતા આપણે નફરત કરીએ છીએ. પણ એક વાર વિચારો - રાવણ થયું ક્યાં સહેલું હતું? એ રાવણ ચાર વેદનો જાણકાર, શિવભક્ત અને મહાન રાજા હતો. લંકા સોનાની બનાવી. પ્રજાને સુખી રાખી. ભૂલ એક જ કરી - અંકડકાર! આજના રાવણોને જુઓ. ના જ્ઞાન, ના ભક્તિ, ના નીતિ. ફક્ત અંકડકાર, લૂંટ અને શોષણ! શિક્ષણનો રાવણ

સોશયલ મીડિયાની લત આદાન-પ્રદાનનું મહત્વનું માધ્યમ બની ગયું છે, પરંતુ તેનો અતિરેક માનસિક અને શારીરિક સ્વાસ્થ્ય માટે હિતિજનક બની રહ્યો છે. WHOના આંકડા મુજબ વિશ્વભરમાં 18.4 ટકા વિદ્યાર્થીઓ સોશયલ મીડિયાની લતથી પ્રભાવિત છે. ઓસ્ટ્રેલિયા, યુકે, ફ્રાન્સ અને યુએઈ જેવા દેશોએ બાળકો માટે તેના ઉપયોગ પર નિયંત્રણ લાદ્યું છે, જ્યારે

આધુનિક ડિજિટલ યુગમાં સોશયલ મીડિયા માહિતીના આદાન-પ્રદાનનું મહત્વનું માધ્યમ બની ગયું છે, પરંતુ તેનો અતિરેક માનસિક અને શારીરિક સ્વાસ્થ્ય માટે હિતિજનક બની રહ્યો છે. WHOના આંકડા મુજબ વિશ્વભરમાં 18.4 ટકા વિદ્યાર્થીઓ સોશયલ મીડિયાની લતથી પ્રભાવિત છે. ઓસ્ટ્રેલિયા, યુકે, ફ્રાન્સ અને યુએઈ જેવા દેશોએ બાળકો માટે તેના ઉપયોગ પર નિયંત્રણ લાદ્યું છે, જ્યારે વિજ્ઞાન અને અન્ય વિષયો સમજવામાં મુશ્કેલી પડે છે. દેશના વિકાસનો પાયો એ શિક્ષણ છે અને શિક્ષણ જો નબળું અને ગુણવત્તા રહીશું હશે તો આપણ કયા વિકસિત ભારતની વાત કરીએ. તેથી શિક્ષણની ગુણવત્તામાં સુધારો કરવો એ રાષ્ટ્રીય વિકાસ માટે તાતી અનિવાર્યતા છે. થાય છે. પરિવારના સભ્યો નીતિએ ઘડાય છે, યોજનાઓ ઘડાય છે, બજેટ ફાળવાઈ છે પણ પરિણામ ?

અંકલેશ્વર - કવિતા રાઠવા
રાવણ થયું સહેલું નથી
રાવણનું નામ લેતા આપણે નફરત કરીએ છીએ. પણ એક વાર વિચારો - રાવણ થયું ક્યાં સહેલું હતું? એ રાવણ ચાર વેદનો જાણકાર, શિવભક્ત અને મહાન રાજા હતો. લંકા સોનાની બનાવી. પ્રજાને સુખી રાખી. ભૂલ એક જ કરી - અંકડકાર! આજના રાવણોને જુઓ. ના જ્ઞાન, ના ભક્તિ, ના નીતિ. ફક્ત અંકડકાર, લૂંટ અને શોષણ! શિક્ષણનો રાવણ

સુરત - અમૃત વળવી